

Üstad Necip Fazıl: Çizgilere Yansıyan Çile

En sert, en yıkıcı fırtınaların bile, fikir ıstırabının esişine denk olamayacağını Üstadın yüzüne bakınca, ve o yüzdeki katlanmış acıları, mazur kalınmış haksızlıkları, davasına sımsıkı bağlı bir yüreğin meydan okuyan bakışlarını ve tarihte çok az insanın sonuna kadar sürdürebildiği 'aksiyon' ruhunu; çizgilerinden tüten mananın derinlerine dalınca, ve o mananın yakıcı asaletini hissedince bir nebze olsun anlayabiliriz. Yüzünü kaplayan çizgileri, 80 küsur yıllık ömrüne sığan 100'den fazla eseriyle birebir düşünmek gerekir. Bir çizgiye bir eser... Bu eserlerin çizgi olarak sığabileceği dünyada kaç çehre vardır? Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu... Tek başına bu eser, bir yüzü asil çizgilerle donatmaya, onu bir güneş gibi aydınlatmaya yeter. Üstadın, milletimize ve tüm dünyaya bıraktığı paha biçilmez bir hazine olan eserleri; yazıldıkları anlarda yazarına ne tür bir fikir çilesi hediye etmiştir, hangi kuşatıcı düşüncelerin dibi görünmez denizinde kürek çektiği, burası mühim... Mesela Bir Adam Yaratmak eseri... 1934 yılına kadar ıstırapla, kanatıcı düşüncelerle geçse bile, henüz rayına tam oturmamış, sistemleşmemiş bir hayatı vardı Üstadın. Yine acı çekiyordu, evet, fakat bu daha çok, karanlığa göğüs germe, ona karşı koyabilme diyebileceğimiz bir müdafaa yöntemiyle oluşuyordu. 1934'ten sonra ise yöntem değişecek, bu kez karanlığa parmaklarında taşıdığı güneşle karşı koyacak, siperinden çıkıp taarruza geçecekti. 1934'ten 1943'e, yani Üstadın meydan yerine çıkışına kadar geçen süre, onun, birdenbire ona hediye edilen dünyayı tanıması, onu anlaması, bu sayede kendini, milletini, tarihini ve tüm dünyayı muhasebe etmesi şeklinde sürüp gidecekti. İşte Bir Adam Yaratmak o yıllara, o sancıyla geçen günlere rastlar ve Üstadın bu piyesi yazarken geçirdiği buhranı tahmin etmekten bile aciz kalırız. Bir dehanın Allah'ı bulma destanı diyebileceğimiz bu piyesin hemen ardında gelen Çile şiiri... Yaratıcıyı bütün benliğinde hissetmenin ağırlığı ve dayanılmazlığı, bu iki eserin meydana gelmesini sağlar. Ve ondan sonra büyüklü küçüklü düzinelerce eser... Eli deniz, kalemi dalga olan Üstad, dilsizler adasının kayalıklarını dövmekle kalmamış, aynı zamanda kumsalını da yerle bir etmeye başlamıştır. Yalnız nefes alacak kadar aralık bırakılan, dikilmiş ağızlar cemiyetinde, meydan yerine çıkıp yüksek sesle mukaddes değerleri ve o değerlerin insanoğlunu iyileştirecek tek ilaç olduğunu, kendisine yönelmiş nefret nazarları karşısında haykırmıştır. Hakikati konuşmakta hiç kimseden, hiçbir şeyden çekinmeyen bir yapısı vardır Üstadın. Hiç durmadan yazmış, davasının tüm yönlerini eserlerine yansıtmıştır. Sancılarla kıvranan beyni, ıstırapla dolu kalbi, kan ve nur damlayan kalemi; bir dehanın yanında taşıdığı birkaç şeydir sadece... Yüzü, yazdığı herhangi bir eserin herhangi bir sayfası gibidir. Satırlarla dolu...

Çoğu insan rahat bir hayat sürmeyi arzular. Bu arzu uğruna, inandığı herhangi bir şeyin tam aksi yönünde hareket etmek durumunda kalır kalmaz; savunduğu şeyleri, inandıklarını, birçok mecliste hararetle dile getirdiklerini, gömleğini çıkarır gibi üzerinden kaldırıp atar. Bu durumu da, 'şartlarına göre hareket ettim' diye açıklayarak vicdanını bir şekilde rahatlatır. Bu, şartlarına göre hareket eden insanları toplumun her kesiminden görebiliriz. Doktorundan profesörüne, öğretmeninden mühendisine, işçisinden çiftçisine, gazetecisinden banka müdürüne, işsizinden fabrikatörüne, avukatından hakimine, şairinden yazarına... Kaç tane oldukları konusunda herhangi bir fikrimizin olmadığı istisnalar hariç, herkes doğru bildiği ve hakikatte de doğru olan yoldan bir şekilde sapar. Söylendiği gibi, bu zaman gerçekten de taş kalpli bir yüreğe sahip ve iyilik kanatlarını da taşlara bastırıp ezmekte oldukça mahir. İşte, kanatları ezilmek istenen asil insanlardır ki, kollarını kaptırdıkları zulüm makinelerine yürekleriyle meydan okuyarak, yüzlerinde oluşan çile çizgileriyle çağlara hükmederler. Rahat bir hayat sürmeyi ötelere bırakmış insanlardan bahsediyoruz; ıstırap dediğimiz fakat manasını anlamakta güçlük çektiğimiz, o, bizim için belirsiz şeyi çekenlerden, onu bizzat yaşayanlardan... Hiç şüphesiz, Üstad Necip Fazıl da o insanlardan biridir. Az önce şartlarına göre hareket eden insanlardan bahsettik. Eğer Üstad şartlarına göre davransaydı, maddi olarak kendisine her türlü kapı açılır; evladına alacağı bir litre süt parası için yetersiz kalan cebi, evladına

her öğün süt banyosu yaptıracak kadar dolu olurdu. Hayatının her devresinde maddi sıkıntılar çekti fakat hayatının hiçbir devresinde, bu, dünyayı satın alan kağıt parçaları için eğilmedi, davasından zerre feda etmedi ve onurunu soylu bir insana yakışır şekilde korudu.

Bir davette karşılaştığı ve ayaküstü sohbet ettiği Mihaliyf isimli, Rusların kültür ateşesini dinleyelim : “Eğer Türkiye’deki adamımız sen olsaydın, Moskova’nın yarısını sana verirdik, fakat sana böyle bir teklifte bulunmayız çünkü komünist olmayacağını biliyoruz.”

Son kelimeyi tekrar edelim. “Biliyoruz...” Bir insanın, kendisine düşman olanlar tarafından takdir edilen yönü eğer samimiyetiyse, o insan büyük bir saygıyı hak ediyor demektir. Evet, bu “biliyoruz” itirafıdır ki, Üstadın davasına olan bağlılığının mühim kanıtlarından biridir.

İslami yayını hafifletmesi ve kılıçtan keskin olan kalemini kendi partisine değil de diğer partiye yöneltmesi için, devrin BAŞBAKAN’I tarafından kendisine teklif edilen 100 bin lirayı, ‘eğer kabul etmezsen başına geleceklere hazır ol!’ tehdidine rağmen elinin tersiyle itip nefretle kabul etmediği içindir ki, İslam davasına gönül verenlerin en büyük kahramanlarından biridir Üstad. Evet, devrin sayın Başbakanının da lütuf! buyurdıkları gibi, başına gelmeyen kalmamıştır Üstadın. Hapse girer, Büyük Doğu sürekli kapatılır, alçakça iftiralara maruz kalır, evdeki eşyasını satacak kadar zor duruma düşer...Güzel bir söz var : “Bir insan bütün dünyayı elde etse... Karşılığında da ruhunu kaybetse... Ne kazanmış olur?” Tersini düşünelim. Bir insan bütün dünyayı kaybetmesine karşılık ruhunu koruyabilse ne kazanmış olur? Hiç şüphesiz dünyadan ve onun tüm zenginliklerinden daha değerli bir şeyi...

Üstadın resimlerinden birine bakalım. Bütün acıları yüzünde; alnındaki, yanaklarındaki çizgilerde saklıdır sanki. Ruhi acıları ve madden yıpratılışı... 80 küsur yıllık ömrünün tüm eserleri, tüm hapisleri, tüm müdafaaları, tüm coşkuları, tüm hüznleri, tüm anıları ve tüm çileleri yüzünde toplanmış, birer çizgi olmuştur sanki...

Rasim Özdenören’in, Üstadın yüz çizgilerine dair söylediklerini okuyalım :

“Bu yüz, çizgilerle, çukurlarla alabora olmuştur. Burun deliklerinin üstünden yanaklarının altına doğru iki derin çizgi iner, yanakları sayısız çizgilerin kesiştiği bir alandır, alnı kaşlarından başlayarak kat kat derinlemesine çizgilerle yükselir. Ben, onun bir resminde, tabii duruşu halinde alnında tam onbir çizgi saydım. Yüzündeki bu kadar çok çizgiye rağmen şaşılacak şey şudur: bu yüz, porşumuş ve buruşuk değildir. Tersine, cevval, enerjik fakat aynı zamanda mustarip ve aristokrat bir ifadeyi barındırmaktadır.”

Bu güzel tespitlerin yanına Balzac’ın bir romanında söylediği şu cümleyi ekleyebiliriz : “Soylu ve değerli düşüncelerle yücelmiş ruhlar en kaba çizgilere bile damgalarını vurup onları yok ederler.”

kayıpdefter